

ΑΝΔΡΑΓΩΓΙΑ (ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ #2)

Βασική πρώτη αποστολή μας, ως ανθρώπινα όντα, που απορρέει από το όραμά μας, που έχουμε λάβει ως κληροδότημα δεν είναι απλά η απόλαυση της προσωπικής μας ζωής, αλλά ο ύψατος σκοπός μας είναι η διατήρηση του ανθρώπινου είδους επί της Γης. Ήτοι, η συγκρότηση ατόμων με ολιστική προσωπικότητα, τα οποία, με τη σειρά τους, να συνεισφέρουν στη δημιουργία μιας κοινωνίας αρμονικής, όπου τα μέλη της θα τυγχάνουν των καλύτερων συνθηκών συνανήκειν, συνύπαρξης και προόδου. Τονίζεται και πάλι, όπως στο προηγούμενο πόνημά μας, ότι ο όρος «ανδραγωγία», όπως ήδη και διεθνώς χρησιμοποιείται αναφέρεται στον άνθρωπο ως πρόσωπο, όπως και ο όρος Ολιστική Παιδεία. Οι αρετές και ειδικότερα οι αυταξίες : Αλήθεια, το Κάλλος και το Αγαθό συνοψίζονται στο Πρόσωπο του Δημιουργού!

Σύγχρονο περιβάλλον:

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του σύγχρονου κοινωνικού περιβάλλοντος είναι:

- Αυξημένα **ατομικά δικαιώματα**, που στην πλησμονή τους καταστρέφουν τους κοινωνικούς δεσμούς.
- **Ποικιλότητα, πολυπλοκότητα** όλων των θεμάτων.
- **Αλληλεπίδραση**, σχεδόν παγκόσμια, λόγω της οικονομικής **παγκοσμιοποίησης**.
- **Άμβλυνση των ηθικών αξιών**, με κυριαρχία του «**συμφέροντος**».
- **Χαλάρωση των κοινωνικών δεσμών**, ώστε τελικά να δημιουργείται η εντύπωση, ότι ζούμε μέσα σε ένα **συνονθύλευμα ανθρώπων** και όχι σε μία **ανθρώπινη Κοινωνία**.
- Σε πολλές Χώρες, μάλιστα και στη δική μας, διαπιστώνεται ο «**γλευασμός**» των νόμων....

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά προκαλούν μια ασυντόνιστη και θρυμματισμένη Κοινωνία, της οποίας τα μέλη αισθάνονται έντονη την **έλλειψη της ασπίδας προστασίας της Πολιτείας**, η οποία είναι φορτωμένη με όλες τις ευθύνες, αλλά ουσιαστικά βάλλεται από παντού. Η **έλλειψη εμπιστοσύνης βρίσκεται σε καταστροφικό βαθμό** με συνέπεια να αναδύονται από τα βαριά φορτία δυσαρμονίας και να προκαλείται **στρες, άγχος, φόβο [μέχρι και τρόμο], έως και τα όρια της ανημποριάς και κατάθλιψης**.

Το κάθε άτομο πρέπει να προικιστεί με **ειδικές αρετές, ώστε να μπορέσει να αντέξει τις κρατούσες συνθήκες**. Ταυτόχρονα να καταστεί σαφής η ανάγκη να συνυπάρχουμε και κυρίως **συνανήκουμε**, ως Κοινωνία ανθρώπων με **αίσθημα ηθικής ευθύνης**.

Πρότυπα: Στην σύγχρονη κοινωνία είναι δύσκολο να αποδεχθούμε πρότυπα συγκεκριμένα. Μόνον ορισμένες αρετές προσωπικοτήτων μπορούμε να δεχτούμε προς μίμηση. Και τούτο γιατί **το κάθε άτομο έχει το προσωπικό αναφαίρετο δικαίωμα να πλάσσει τη δική του ταυτότητα**. Αυτό το μέτρο ισχύει ακόμη και στην αγωγή του παιδιού, ακόμη. Αλλά η ρεαλιστική παιδεία δεν είναι δυνατόν να αφηθεί σε μια **άναρχη διαδικασία**, ούτε φυσικά να επιστρέψει στα **πρότυπα της απόλυτα συγκεντρωτικής αγωγής**, μέσα σε άκαμπτα καλούπια, που μηδενίζουν την προσωπικότητα του ατόμου.

Δόμηση του ατόμου: Έχει γίνει αποδεχτό, ότι αφετηρία της δόμησης είναι η **ύπαρξη** του ατόμου. Η ύπαρξη προσδιορίζει ένα «σταθερό» σημείο αναφοράς, που εξαρτάται αποκλειστικά από την συνείδησή του. [cogito ergo sum, Καρτέσιος]. Από εδώ ξεκινάει και η διαρκής, δια βίου διεργασία της **αυτογνωσίας**, η γνωριμία με τον εξωτερικό και εσωτερικό κόσμο μας. Η εξοικείωση με το «χάος» το αντικειμενικό, το προσωπικό και το κοινωνικό. **Ο Κόσμος επιβάλλει, εν πολλοίς, τους κανόνες του και ο άνθρωπος προσπαθεί να τον κατακτήσει ή να προσαρμοστεί σε αυτόν**.

Από τα πρώτα κιόλας στάδια της αφύπνισης της ανθρώπινης νόησης, από το πρώτο ανθρώπινο ξέσπασμα της κλασικής Ελλάδας, η **ανθρώπινη σοφία** εντόπισε και ανέδειξε ύψιστες **αξίες**, που μάλιστα τους έδωσε και την έννοια των **ιδεών**, ως **αυθύπαρκτων ουσιών**. Διαπίστωσε ότι οι πιο βασικές και **ρυθμιστικές αξίες**, χωρίς τις οποίες δεν νοείται ανθρώπινη ύπαρξη και κοινωνική υπόσταση είναι μεταξύ τόσων άλλων αξιών και οι εξής:

- Η **αλήθεια:** η οποία φωτίζει την ανθρώπινη ψυχή και την απαλλάσσει από έρεβος του ψέματος που προκαλεί φόβο, λάθη αδιόρθωτα και τρόμο.

- Το **κάλλος**: που δημιουργεί την ευαρέσκεια και την ευτυχία, γιατί τον απαλλάσσει από το **αρνητικό συναίσθημα που προκαλεί το άσχημο**.
- Το **αγαθό**, που ταυτίζεται με την **Αρετή** και τού αμβλύνει το οικτρό συναίσθημα που προκαλεί το κακό.

Μέσα από αυτές της **ρυθμιστικές αυταξίες** αναδύεται και διαχέεται ο **έρωτας**, η **φιλία**, η **ελπίδα**, η **πίστη** και η **αγάπη**, που φέρνουν σε ταύτιση το ένα πρόσωπο με το άλλο.

Τέλος βαθιά στη ψυχή φυτρώνει και αναδύεται η **ιερότητα**, που τον λυτρώνει από δυσβάσταχτο φορτίο του **μυστηρίου που αποπνέει το μεγαλείο του κόσμου και της ζωής**.

Είναι μάταιο να προσπαθούμε να ξεχωρίσουμε μέσα στην ψυχή του ανθρώπου τις **παραπάνω αξίες, ως απόλυτα ξεχωριστά ενεργήματα**. Όλα συμφύονται μέσα στο ίδιο χώρο με τη διαφορά, μόνον, ότι ανάλογα των καταστάσεων διαφαίνεται η υπεροχή κάποιας από τις παραπάνω έννοιες. Για λόγους μιας πρώτης προσέγγισης τα ξεχωρίζουμε, αλλά στη πράξη εκτιμάται ότι ο νους του ανθρώπου και ο συναισθηματικός κόσμος του { αυτό που κατά συνθήκη λέμε «καρδιά»}, και η βούληση που εδράζεται σε αυτά, όπως και τα λοιπά ενεργήματα εξελίσσονται παράλληλα **αλληλοεμπλεκόμενα** και η τελική απόφαση λαμβάνεται **ολιστικά**. Προϋπόθεση φυσικά ότι η **ανθρώπινη συνείδηση είναι σε εγρήγορση**, ώστε κάθε φορά να χρησιμοποιεί κατά δέον **μέτρο** το κάθε ενέργημα.

Η αλήθεια, το κάλλος και η Αρετή[αγαθό], μπορούν να συνθέσουν μια πρώτη τριάδα σταθερότητας και ισορροπίας. Με την διευκρίνιση ότι η κάθε μια από τις τρεις αυτές ρυθμιστικές αξίες συνοδεύεται δίκην «αστερισμού» με πολλές άλλες σημαντικές αξίες. Στον αστερισμό της «αλήθειας» πρέπει να ενταχθούν η **Φιλοσοφία, η Επιστήμη, ο Ορθός Λόγος, η κριτική δύναμη του νου, η εμπειρίες κλπ**. Όσα, κυρίως, αναφέρονται στη απόκτηση γνώσεων και αντιλήψεων του **απέραντου εξωτερικού κυρίως «χάους»**.

Στον **αστερισμό του κάλλους** εντάσσονται το **ωραίο, το υπέροχο, το υψηλό το δραματικό, το τραγικό, το χαριτωμένο κλπ**. όπως και τα ποικίλα συναισθήματα, που ζωντανεύουν από τις αισθητικές εμπειρίες, οι συγκινήσεις, αλλά και όλα εκείνα τα βασικά στοιχεία που επηρεάζουν τον **εσωτερικό ψυχικό κόσμο μας** [ένστικτα, ορμές τάσεις κττ]. **Ο συναισθηματικός κόσμος μας, συνιστά αυτό το άγνωστο εσωτερικό μας «χάος»**.

Στον **αστερισμό του Αγαθού** και της Αρετής θα πρέπει να εντάξουμε τις αξίες της **δικαιοσύνης και του δικαίου, τους νόμους, της ηθικής, του ήθους και των ηθών και εθίμων, τη φιλία, την ειλικρίνεια, τον σεβασμό, και όλες εκείνες τις αξίες που συνθέτουν μία υγιή κοινωνία και εξασφαλίζουν συνθήκες δημιουργικής και ευχάριστης συμβίωσης των ανθρώπων**. Ρυθμίζουν κοντολογίς το **«χάος» που προκαλούν τα ποικίλα ατομικά και ομαδικά συμφέροντα και ενδιαφέροντα**.

Μόνον, όταν βρίσκουν εφαρμογή αυτές οι υπέροχες έννοιες, των οποίων ήδη από την εποχή του Πλάτωνα τη μεγάλη σημασία τους είχαν επισημάνει οι άνθρωποι! Μόνο τότε μπορεί να αναμένει κάποιος να «φυτρώσει», ήτοι να **αναδυθεί ο έρωτας και η αγάπη** [και με την αρχαιοελληνική και χριστιανική έννοιά της] και τότε η **ιερότητα παίρνει την καθαρή της μορφή**. Αυτές οι τρεις **καταπληκτικές αυταξίες [η αλήθεια, το κάλλος και το αγαθό]**, όταν **πραγματώνονται καθίστανται αρετές, ήτοι κατηγορήματα και επίθετα που καθιστούν τα αντικείμενα και τα πράγματα αγαθά**. **Τα μετατρέπουν σε αληθινά, σε ωραία και καλά**. **Μεταμορφώνουν την αγάπη σε ιερότητα**.

Αυτές οι τρεις βασικές **ρυθμιστικές αυταξίες [αλήθεια, κάλλος και αγαθό]** θεωρούμε ότι πρέπει να συμπεριλαμβάνονται **απαρέγκλιτα σε κάθε όραμα**. Στα προσωπικά, όπως και στα οράματα των μικρών, αλλά και των μεγάλων κοινωνιών. Όχι μόνον τα οράματα, αλλά και η κάθε βούληση - απόφαση και κάθε πράξη των ατόμων και ομάδων πρέπει να ερείδονται σε αυτό το ακλόνητο υπόβαθρο για κάθε **υγιή σχέση**. Μάλιστα και τα **τρία ταυτόχρονα**. **Ειδάλλως, μόνον πρόσκαιρα μπορεί να αντέξει η οποιαδήποτε σχέση και σύμπραξη, οπότε αναδύεται η ακατάσχετη ΒΙΑ!**

Οι **τρεις παραπάνω αυταξίες** μαζί συνιστούν τη **λυδία λίθο για κάθε απόφασή μας, ενέργειά μας και όραμά μας**. Είναι, όμως, από τη φύση τους πολύ ασαφείς ειδικά όταν οι περιστάσεις γίνονται πολύπλοκες. Το να προσδιορισθεί με σαφήνεια η αλήθεια, το κάλλος και το καλό, πρέπει να συγκριθούν με τα αντίθετά τους: το **νέμα, το άσχημο και το κακό**. **Αλλά αυτό δεν είναι πάντοτε εφικτό**. Σε μικρής κλίμακας καταστάσεις **πιθανόν να είναι ευδιάκριτο το αντίθετο**. Όταν, όμως, πρόκειται για πολύπλοκα θέματα, τότε το αντίθετο συγγέεται με μια άλλη αλήθεια, ένα άλλο ωραίο και ένα διαφορετικό καλό. **Πολύ δυσχερείς γίνονται οι επιλογές, όταν δεν έχουμε να συγκρίνουμε με-**

τρήσιμα μεγέθη, αλλά καταστάσεις που απορρέουν από συναισθηματικές εκτιμήσεις και προτιμήσεις. **Τότε εμφιλοχωρούν κατ' ανάγκη προσωπικές και όχι αντικειμενικές αξιολογήσεις.**

Εδώ παίζει σπουδαίο ρόλο η αντίστοιχη ανάπτυξη των σχετικών ικανοτήτων του ανθρώπου για να προσεγγίσει την ενδεδειγμένη λύση. Εδώ βρισκόμαστε μπροστά στις φυσικές, αλλά, κυρίως, στις επίκτητες ικανότητες του κάθε ατόμου σε ότι αφορά τη **γνωστική του δεινότητα, την αισθητική του καλλιέργεια [ευαισθησία] και την ηθική του συγκρότηση.** Οι τελευταίες θεμελιώδεις ιδιότητες της προσωπικότητας του καθενός μας πηγάζουν από την ιδιαίτερα **ιδιοσυστασία** μας, που μας κληροδοτεί το DNA μας, αλλά κατά βάση αναπτύσσονται με την **ολιστική παιδεία μας** και την **πολιτισμική** μας καλλιέργεια που μας δίνει το περιβάλλον.

Φυσικά δεν είμαστε σε θέση να επεμβαίνουμε ακόμη [ποιος γνωρίζει αν θα γίνει και αυτό μελλοντικά]. Για εκείνο, όμως, που είμαστε βέβαιοι είναι ότι η Παιδεία μάς φέρνει τα πάντα, όπως και ο Σωκράτης είπε: « **Παιδεία, καθάπερ ευδαίμων χώρα, πάντα τα' αγαθά φέρει.**» Είναι όμως «ρίζαι της παιδείας πικραί, οι δε καρποί γλυκείς», όπως μας το τόνισε ο Αριστοτέλης.

Πρέπει να αρχίσουμε με τα δύσκολα, τα οποία όμως ο άνθρωπος δύσκολα τα αναλαμβάνει, ειδικά στην εποχή μας. Είμαστε, όμως, μάρτυρες μιας πρωτοφανούς στα ανθρώπινα χρονικά **έλλειψης ευρύτερης, τουτέστιν ολιστικής ανθρώπινης παιδείας.** Σε αυτό το σημείο συμφωνούν όλοι οι νουνεχείς άνθρωποι.

Δεν έχουμε άλλη διέξοδο από την **ολιστική παιδεία,** η οποία είναι τώρα **απόλυτη και πρωταρχική ανάγκη.** «**Ισχυρότατον ανάγκη. Κρατεί πάντων.**» [Θαλής].

Δημήτρης Μπάκας
26 Απρ. 2024